

Як не втратити кваліфікації післянародження дитини у період декретної відпустки¹

Народження дитини цілком змінює життя своїх батьків, особливо жінки, і тим більше амбіційної жінки. Деколи дуже важко обрати, що у житті є головнішим – перервати кар'єру та отримувати задоволення від нового життя чи ще трішечки почекати, заробити грошей та збагатити практичний професійний досвід.

Адже декретна відпустка це не «невеличка перерва» у професійній діяльності і навіть нетимчасова відсутність руху у напрямку кар'єрного зросту, це певний крок назад у професійному сенсі. Адже, є відома істина, якщо ти щось робиш не докладаючи значних зусиль – ти залишаєшся на місці, якщо ти взагалі нічого не робиш – ти крокуєш назад. Звичайно це стосується випадків, коли жінка дійсно взагалі нічого не робить задля підвищення своєї професійної кваліфікації під час знаходження у декретній відпустці.

Так, з одного боку здається, що жінка має присвятити себе у декретній відпустці виключно дитині, а кар'єра «зачекає», з іншої – жінка не повинна обмежувати себе виключно материнством і має повне право залишатись професійно реалізованою та успішною. У зв'язку із цим виникає питання, чи може жінка приділяти достатньо уваги своїй новонародженій дитині та в той же час не втратити кваліфікації як спеціаліст. Істина, як завжди десь посередині.

Так, держава надає всім жінкам України можливість доглядати за дитиною вдома по досягненні нею трирічного віку. Відповідно до частини третьої ст. 179 КЗпП, жінці за її бажанням надається відпустка для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку. Цю відпустку жінка отримує після закінчення відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами (згідно із частиною першою ст. 18 Закону України «Про відпустки» № 504/96-ВР від 15.11.1996, надалі – Закон про відпустки).

Кожна мама на власний розсуд приймає рішення, коли цю відпустку перервати або відновити. Робоче місце за нею гарантовано зберігається і вона отримує щомісячну допомогу на дитину.

Згідно до ст. 170 КЗпП жінки, що знаходяться у відпустці по догляду за дитиною по досягненні нею трирічного віку мають право працювати вдома або неповний робочий

---

¹В даному випадку під декретною відпустку розуміється відпустка у зв'язку із вагітністю та пологами та відпустка для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку згідно із статтею 179 Кодексу законів про працю України від 10.12.1971р., надалі – КЗпП.

день. На прохання жінки власник або уповноважений ним орган зобов'язаний встановлювати їй неповний робочий день або неповний робочий тиждень. Оплата праці в цих випадках провадиться пропорційно відпрацьованому часу або залежно від виробітку.

Чинним законодавством України прямо не визначено, де саме жінка має право працювати на умовах неповного робочого часу – на підприємстві, з яким вона перебуває в трудових відносинах (основне місце роботи), або на іншому підприємстві. Працевлаштування жінки на іншому місці роботи оформлюється трудовим договором як робота за сумісництвом.

Між тим, на думку автора публікації, в даному випадку жінці було б доцільніше працювати на умовах неповного робочого дня саме на основному місці роботі, де знайомий колектив та керівництво, дозволить жінці без додаткових кардинальних змін (як то на новому місці роботи) налагодити своє нове життя у новому ритмі.

Головними мотивами, за яких жінка – молода мама починає працювати до виходу із декретної відпустки, як правило є матеріальний стан у сім'ї та/або потреба у збереженні, поглибленні та напрацюванні професійних навичок, підвищення кваліфікації. Окрім того, такими мотивами можуть бути:

- потреба жінці відновити дефіцит спілкування та нехватку соціалізації; або
- для психологічного комфорту жінці необхідно мати власний заробіток; або
- жінка не може обмежитись одним лише материнським руслом та потребує різноманіття, тощо.

Очевидно, що позитивним у роботі в декретній відпустці передусім є задоволення мотивів жінки, де, як позначено вище, головне місце займають – отримання власного заробітку та підвищення кваліфікації. Та серед іншого також виділимо наступні позитивні сторони такої роботи:

- завдяки тому, що робота у декретній відпустці скоріше за все буде або надомною або за вільним графіком, жінка може мати можливість не підкорюватись загальному графіку в офісі та самостійно, на власний розсуд планувати свій робочий день, в залежності від завантаженості та з урахуванням власних індивідуальних біоритмів потреб (нічні/денні години роботи), жінка також буде мати невеликий бонус в економії на транспорті, обідах в кафе та дотриманні дресс-коду;
- в той же час, якщо жінка працює в офісі на умовах неповного робочого дня, то необхідність щоденно з'являтися у колективі буде додатковим стимулом для жінки швидше відновитись після пологів, тобто привести себе в необхідну фізичну форму, а спілкування в колективі прискорить відновлення доброї психологічної форми жінки.

На думку автора публікації молода мама може виконувати наступну роботу вдома:

- здійснення правового аналізу документів та складення правових висновків, роз'яснень;
- надання усних правових консультацій за телефоном;
- складення алгоритмів із визначенням послідовно вчинюваних дій щодо виконання певних угод, здійснення інших дій, які потребують чіткої регламентації;
- складення проектів договорів, угод, протоколів, проектів установчих документів юридичної особи;
- визначення процесуальної позиції у господарських, цивільних, адміністративних спорах, підготовка відповідних проектів процесуальних документів, тощо.

Між тим можливими мінусами «дострокового виходу на роботу» може бути необхідність постійно шукати баланс між материнством та роботою. Такожне можна забувати про такий людський фактор, як складність у самоорганізації та виникненні за умов вільного графіку такого відчуття як простолінь.

Крім того, яким би не був вільним графік роботи, жінка є залежною від результату цієї роботи, який має бути наданий третій особі (роботодавцю) та у певний час, який може збігтись із часом незапланованої хвороби дитини, особливо у період після року, коли дитина починає налагоджувати власні соціальні зв'язки, більше спілкуватись із іншими дітьми та відповідно «напрацьовувати власний імунітет» - часто хворіти інфекційними захворюваннями.

За таких обставин жінка може прийняти рішення не виходити на роботу до спливу декретної відпустки, але в той же час обов'язково здійснювати ряд заходів щодо підвищення власної кваліфікації, про що мова під нижче.

Так, наприклад, молода мама вирішує не виходити із декретної відпустки, продовжує доглядати за дитиною, але має бажання підвищувати свій професійний рівень як спеціаліста. Для цього вона може здійснювати:

- систематичний моніторинг чинного законодавства - відслідковування істотних законодавчих змін, огляд судової практики (Ліга.Закон.Уа, офіційний веб-сайт Верховної ради, НАУ Правові системи, Єдиний державний реєстр судових рішень, офіційний веб-сайт Вищого господарського суду України, тощо);
- перегляд друкованих та електронних періодичних видань з метою своєчасного отримання інформації про останні події, новини в області юриспруденції;

- членство у професійній мережі, участь у юридичних форумах, здійснення правового аналізу та надання відповіді на практичні правові питання, що порушуються на таких форумах (форум на сайті Ліга.Закон, тощо);
- складення та публікація статей за актуальними правовими питаннями, доцільно із власної спеціалізації, робота над науковою дисертацією, тощо.

Варто звернути увагу також на те, що не залежно від того, чи працює жінка на підприємстві, чи, власне, самостійно без виходу на роботу здійснює підвищення своєї кваліфікації дуже важливе значення в обох випадках має планування.

Адже, навіть якщо жінка просто ставить за мету підвищити свій професійний рівень без виходу на роботу, вона має чітко усвідомлювати, якого саме рівня вона бажає досягти, в чому саме цей рівень полягає, які проміжні етапи є обов'язковими, та у які строки вони мають бути досягнуті. Тобто в будь-якому випадку важливим є постановка цілей та визначення строків і засобів їх досягнення.

І, нарешті, хотілося б порадити молодим мамам, важливо, не залежно від того, яку саме роботу ви виконуєте, дотримуватись наступного. Якщо є така можливість не соромтесь просити допомоги у ваших близьких та рідних людей, наприклад, щоб залишити дитину та не відволікатись під час виконання аналітичної роботи, що буде складати основний зміст зайнятості молодої мами-юриста. Дуже уважно організуйте свій робочий день, тиждень, чітко поділяйте час, коли ви маєте бути з дитиною, та можете попрацювати. За необхідності обмежуйте обсяги своєї роботи, адже краще виконати менше роботи проте зробити її якісніше.

Юрист, м. Київ

Олена Пелипенко